

Notitie

Contactpersoon Benjamin Flierman

Datum 8 juli 2013

Kenmerk N001-1209127BJF-mfv-V02-NL

Nader onderzoek uilen Waterwijk te Urk

1.1 Inleiding, aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Reeds tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk te worden gemaakt of er mogelijk sprake is van effecten waarvoor een mitigatie- en/of ontheffingsplicht geldt en of voldoende ecologisch mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen kunnen worden.

Daarom heeft Tauw in opdracht van AMER Ruimtelijke ontwikkeling / gemeente Urk onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk Waterwijk (Tauw, 2012). Hierin is naar voren gekomen dat het plangebied mogelijk geschikt is als leefgebied voor de steenuil en rugstreeppad.

De aanwezigheid van diverse braakballen gaf aan dat de locatie onderdeel is van het foerageergebied van waarschijnlijk de steenuil, bosuil en sperwer. Ook de grote hoeveelheid muizenholletjes was hiervoor een indicatie. Vaste verblijfplaatsen van de bosuil en de sperwer werden niet in de directe omgeving verwacht. Beide soorten broeden in bomen, of bosrijke omgeving. Hierdoor wordt er voor deze soorten geen negatief effect verwacht. De steenuil daarentegen broedt graag in open schuren of op zolders van boerderijen. De aanwezigheid van hun territorium in de directe omgeving was niet uit te sluiten. De voorgenomen werkzaamheden kunnen verstoring van de soort veroorzaken. Daarom is nader onderzoek naar de functie van het gebied, en de aanwezigheid voor steenuil noodzakelijk geacht.

1.2 Nader onderzoek

Methode

Aangezien uilen nachtactieve soorten zijn, vonden de inventarisaties in de schemer en in de avond plaats. De onderzoeksmethode is gebaseerd op het afspelen van territorium-roepen waarop lokaal aanwezige uilen reageren. Aangezien de uilen de territorium-roep voornamelijk tijdens de baltsperiode (in het voorjaar) voortbrengen is het onderzoek uitgevoerd in de maanden februari tot en met mei. In totaal zijn vier bezoeken noodzakelijk. Bij de veldbezoeken zijn naast de planlocatie ook het (ruime) gebied daarbuiten geïnventariseerd, de zogenaamde omgevingscheck.

De onderzoeksstrategieën sluiten aan bij de laatste kennis, inzichten en protocollen (Bloem et al., 2001). Ten tijde van de gunning van de opdracht was de geschikte onderzoeksperiode bijna voorbij, en zou in het jaar 2012 geen volledig onderzoek kunnen worden uitgevoerd. Daarom is gekozen voor één onderzoek in 2012 binnen de geschikte onderzoeksperiode en de overige drie in het voorjaar van 2013.

Het onderzoek is primair gericht op de steenuil. Mogelijk zijn in de omgeving echter ook bosuil en sperwer aanwezig. De leefomgeving van deze soorten zijn, net als die van de steenuil, strikt beschermd waardoor deze ook in dit onderzoek zijn meegenomen.

Op geschikte plekken is geluisterd naar spontaan roepende vogels en is gebruik maken van een geluidsrecorder. Sporadisch is de baltsroep circa 10 x achtereen ten gehore gebracht en enkele malen herhaalt. Tevens is informatie verzameld door omwonenden te interviewen over het gebruik van de steenuil in en rond het plangebied.

De veldbezoeken zijn uitgevoerd in de avonden van:

- 05 mei 2012
- 20 februari 2013
- 19 maart 2013
- 08 mei 2013

Resultaten

Tijdens het veldbezoek van de aanvankelijke natuurtoets (17 maart 2010) zijn verschillende braakballen aangetroffen aan de voet van metalen palen die verspreid in het plangebied aanwezig zijn. Het betrof braakballen van bosuil en steenuil en mogelijk van de sperwer. Vaste verblijfplaatsen van vogels zijn in het plangebied niet aanwezig aangezien het een open terrein betreft. Wel kan het gebied een functie verrichten als foerageergebied. Deze functie(s) die het plangebied heeft is nader onderzocht bij vervolgonderzoek in 2012 en 2013, zie hieronder.

5 mei 2012

Bij dit eerste nadere onderzoek zijn geen waarnemingen gedaan van uilen in en rond het plangebied en waren geen reacties op de afgespeelde geluiden. Een vijftal bewoners zijn geïnterviewd (Urkerweg 58, 58a, 60, 60a en 60d). Geen van de bewoners had recentelijk uilen waargenomen. Wel zijn oude braakballen van een kerkuil gevonden bij de boerderij aan de Urkerweg 60. Volgens de bewoners van Urkerweg 60a is in de winter van 2011/2012 een dode kerkuil gevonden. Aangezien de gevonden braakballen bij nummer 60 oude ballen betrof, worden deze toegewezen aan de inmiddels dode kerkuil. Bij het bezoek zijn ook geluiden afgespeeld, waarop geen reacties zijn waargenomen.

20 februari 2013

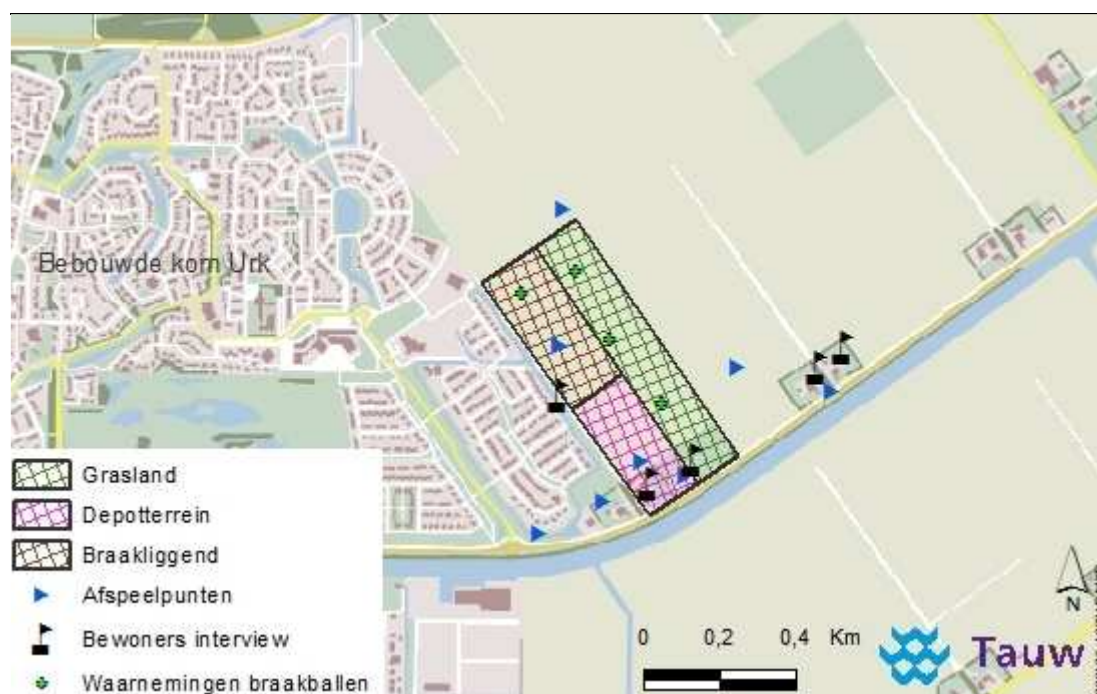
Een zoektocht binnen het plangebied leverde vier braakballen op van de steenuil en ransuil (buiten het plangebied is niet gezocht). Bij dit bezoek zijn geen waarnemingen gedaan van uilen in en rond het plangebied en waren geen reacties op de afgespeelde geluiden. Uit gesprekken met enkele buurtbewoners bleek dat in het verleden een ransuil aanwezig is geweest in het plangebied. Deze is recentelijk niet meer waargenomen.

19 maart 2013

Bij dit bezoek zijn geluiden afgespeeld. Er waren geen reacties op de afgespeelde geluiden. Er zijn evenmin waarnemingen gedaan van uilen en/of sporen ervan in en rond het plangebied.

8 mei 2013

Een zoektocht binnen het plangebied leverde geen braakballen op. Navraag bij omwonende leverde wederom op dat geen uilen meer werden waargenomen. Bij de boerderij van Urkerweg 60 (waar voorheen oude braakballen waren aangetroffen) werden evenmin braakballen of mestsporen gevonden. Bij het bezoek zijn uiteindelijk geen waarnemingen gedaan van uilen in en rond het plangebied. Bij het afspelen van geluiden waren er geen reacties.

Figuur 1 Overzicht afspeelpunten, braakballen en interviews

Samenvatting

Het uitgevoerde onderzoek van 2012/2013 heeft voldoende gegevens opgeleverd om een toetsing Flora- en faunawet uit te voeren en de vervolgstappen te bepalen. Geconcludeerd wordt dat bij uitvoering van de plannen het plangebied ongeschikt wordt voor uilen en/of andere roofvogels. Bij het onderzoek van 2012/2013 zijn echter geen waarnemingen gedaan van uilen en/of andere roofvogels. Wel zijn aanwijzingen van (oude) aanwezigheid van uilen gevonden. Dit zijn: enkele braakballen bij de palen aan de westzijde van het gebied (maart 2010), een dode kerkuil op het erf van Urkerweg 60a (winter 2011 - 2012), oude braakballen op het erf van Urkerweg 60 (mei 2012) en braakballen in het veld (februari 2013). Er zijn echter nooit reacties geweest op afgespeelde geluiden en ook door bewoners geen recente waarnemingen gedaan van uilen of andere jaarrond beschermde vogelsoorten. Gezien het feit dat in februari 2013 nog wel enkele braakballen in het plangebied gevonden zijn, geldt dat het plangebied wel een functie verricht voor uilen: er wordt gerust en braakballen uitgebraakt en waarschijnlijk zal er ook gefoerageerd worden. De verblijfplaatsen van de uilen die gebruik maken van het plangebied bevinden zich op grote afstand van het gebied. Ongeacht de exacte locatie van de verblijfplaats(en) kan met zekerheid gesteld worden dat er geen fysieke verblijfplaatsen in of in de directe nabijheid van het plangebied aanwezig zijn en/of fysiek aangetast worden. Aangezien er geen reacties zijn geweest op de afspiegelgeluiden bevindt het plangebied zich niet duidelijk binnen een territorium maar is de verwachting dat het op de grens ervan zal liggen. Vanwege de aanwezigheid van zeer veel gelijkvormig biotoop (gras- en akkerland) worden belangrijke effecten op de functionele leefomgeving van uilen (ongeacht de soort) wordt daarom uitgesloten. Het plangebied heeft desondanks wel een beperkte functie als rust en foerageergebied. Deze functies kunnen zeer eenvoudig opgevangen worden door het gelijkvormige biotoop in de directe omgeving. De aanwezigheid van voldoende paaltjes is daarbij wel van belang. Geadviseerd wordt om langs de omliggende gras- en akkerpercelen enkele tientallen paaltjes te plaatsen vergelijkbaar met de circa 1,5 meter hoge paaltjes in het plangebied. Negatieve effecten worden daarmee als geheel voorkomen.

Tijdens het veldbezoek van 5 mei 2012 is een rugstreepad waargenomen in het plangebied. Bekend is dat de rugstreepad leefgebied heeft binnen de gehele Noordoostpolder. In verband hiermee heeft de Provincie Flevoland een managementplan voor de rugstreepad opgesteld. De gemeente Urk heeft zich eveneens geconformeerd aan het plan. Bij werkzaamheden in het gebied dient daarom een ecologisch werkprotocol opgesteld te worden op basis van dit managementplan.

1.3 Conclusies

De gemeente Urk is voornemens om een nieuwe woonwijk te ontwikkelen. Tijdens de natuurtoets uitgevoerd door Tauw in 2010 zijn enkele braakballen aangetroffen van een uilen en mogelijk sperwer. Vaste verblijfplaatsen in het gebied kunnen worden uitgesloten aangezien het een open (deels braakliggend) terrein betreft. Omdat het gebied mogelijk wel een foerageerfunctie zou kunnen hebben is in 2012/2013 een nader onderzoek uitgevoerd naar de gebiedsfuncties. De conclusies hiervan zijn hieronder weergegeven.

Vogels

Bij de onderzoeken in 2012/2013 zijn nooit reacties geweest op afgespeelde geluiden en ook door bewoners zijn geen recente waarnemingen gedaan van uilen of andere jaarrond beschermde vogelsoorten. Er kan met zekerheid gesteld worden dat er geen fysieke verblijfplaatsen in of in de directe nabijheid van het plangebied aanwezig zijn en/of fysiek aangetast worden. Het plangebied heeft desondanks wel een beperkte functie als rust en foerageergebied. Deze functies kunnen zeer eenvoudig opgevangen worden door het gelijkvormige biotoop in de directe omgeving. Geadviseerd wordt om langs de omliggende gras- en akkerpercelen enkele tientallen paaltjes te plaatsen vergelijkbaar met de circa 1,5 meter hoge paaltjes in het plangebied. Negatieve effecten worden daarmee als geheel voorkomen.

Rugstreepad

De rugstreepad is waargenomen in het plangebied. De gemeente Urk heeft zich geconformeerd aan het managementplan Provincie Flevoland voor de rugstreepad. Bij werkzaamheden in het gebied dient daarom een ecologisch werkprotocol opgesteld te worden op basis van dit managementplan.

1.4 Bronnen

[Bloem et al., 2011]

Bloem H., Boer K., Groen N.M., van Harxen R. & Stroeken P. 2001. Steenuil in Nederland. Handleiding voor onderzoek en bescherming. Stichting Steenuilenoverleg Nederland (STONE), Roden

[Tauw, 2012]

Natuurtoets Waterwijk in Urk. Toetsing Flora- en faunawet en EHS. R001-4828411PMM-evp-V01-NL